

Загальні питання

УДК 681.324

Ю.Ф. Кучеренко

Харківський університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, Харків

НЕОБХІДНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ ПРИ ЇХ ЗАСТОСУВАННІ В СУЧАСНИХ ВІЙНАХ

У статті дається аналіз змін характеру і ознак ведення сучасних війн та їх вплив на процеси управління військами, які уявляють собою міжвидові угруповання, що повинні виконувати свої завдання при застосуванні їх в мережецентричних війнах.

Ключові слова: *війська, вдосконалення, мережецентрична війна, оперативність, процес, управління,*

Вступ

Постановка проблеми. Війни, що відбувались за участю угруповань збройних сил США наприкінці минулого ХХ та на початку ХХІ століть, стали революційними у військовій справі завдяки появі та застосуванню високоточної зброї, новітніх інформаційних технологій і переходу міжвидових угруповань (МУ) їх збройних сил до ведення безконтактних бойових дій, які характеризувались тим, що нападаюча сторона за допомогою нанесення тривалих масованих високоточних ударів звичайною зброєю по всій території противника, не вступаючи в прямі зіткнення з його сухопутними військами, могли у будь-якому регіоні нашої планети: позбавити економічної потуги будь-якої держави; знешкодити державну та військову систему управління; знищити важливі державні об'єкти та інфраструктуру і війська противника; заставити уряд піти у відставку чи виконати вимоги, що ними висунуті.

Це стало можливим не тільки завдяки широкомасштабному застосуванню засобів повітряно-космічного нападу але і різних автоматизованих систем управління, інформаційних систем та розвідувально-ударних комплексів, що забезпечували МУ збройних сил США отримання інформаційної переваги над противником. Зростання ролі інформаційного фактору під час ведення сучасних війн (бойових дій) визначило, що інформаційне протиборство стало визначальною ознакою сучасних війн (конфліктів), як у період їх підготовки так і у ході їх проведення, а тому вирішення питання вдосконалення теорії управління військами при веденні сучасних війн має дуже актуальне значення.

Аналіз літератури. В наведеній літературі [1 – 9] розглядаються питання щодо тенденції розвитку війн, створення сучасних військ та управлін-

ня ними, але розгляду питань стосовно вдосконалення управління МУ Збройних Сил України (ЗС України) з врахуванням ведення мережецентричних війн, в них уваги не приділялось.

Головна мета статті полягає в розгляді питань підвищення оперативності управління міжвидових угруповань ЗС України при їх застосуванні в майбутніх війнах.

Основна частина

На ближню перспективу, слід очікувати того, що збройні конфлікти цілком імовірно будуть вестися як контактним, так і безконтактним способом, при цьому визначальну роль в них буде відігравати інформаційне (інформаційно-психологічне) протиборство, яке стане головною ознакою цих конфліктів. Цей фактор визначає необхідність вдосконалення теорії управління МУ ЗС України при їх можливому застосуванню в сучасних (мережецентричних) війнах, де обстановка в зоні ведення бойових дій змінюється миттєво і командувачу (командиру) приходить приймати рішення на застосування сил і засобів в дуже стислі терміни та в умовах певної невизначеності ситуації при її оцінці. Тому, вирішальне значення для досягнення мети в сучасних війнах буде мати не загальна чисельність військ та озброєння, а вміння керівництва ЗС України інтегровано застосовувати усі наявні сили та бойові засоби міжвидових угруповань військ у реальному масштабі часу.

Цей фактор обумовлює проведення певних заходів щодо необхідності вдосконалення процесу управління міжвидовими угрупованнями військ (з точки зору поліпшення стійкості, безперервності, оперативності, прихованості управління ними) і в першу чергу підвищення оперативності управління його частинами і підрозділами, як основної складової, що значно впливає на загальний термін цик-

лу управління військами в нових умовах ведення бойових дій. Підвищення оперативності управління військами має першочергове значення для вирішення проблеми забезпечення завоювання інформаційної переваги над противником, що відбувається за рахунок зменшення загального часу виконання відповідних циклів управління (під циклом управління будемо розуміти час, що витрачається з моменту отримання бойової задачі відповідним пунктом управління на виконання певних дій до моменту доповіді підпорядкованих сил щодо її виконання) підлеглими військами та бойовими засобами по відношенню до циклів управління військами противника.

Враховуючи, що ЗС України в найближньому часі не по кишені вести безконтактні бойові дії, то держава буде змушена вести війни з озброєнням четвертого покоління (можливо і вище), при цьому для підвищення ефективності протидії противнику в сучасних війнах з метою найбільш повного використання бойового потенціалу своїх військ необхідно здійснити вдосконалення процесу управління військами та бойовими засобами і в першу чергу в напрямку підвищення оперативності управління ними за рахунок :

переходу від строго багато ієрархічної системи управління до системи управління мережевого типу;

забезпечення якісно нового рівня інформаційної сумісності систем розвідки, контролю, навігації, управління та різних ударних засобів і комплексів в межах створення перспективної єдиної автоматизованої системи управління ЗС України (ЄАСУ ЗС), на основі розробки інтегрованих автоматизованих систем управління (ІАСУ) міжвидових угруповань;

застосування багатофункціональних комплексів засобів автоматизації (КЗА) з управління військами і їх бойовими засобами і інтелектуалізації процесу їх функціонування;

вдосконалення та використання командирами (органами управління) нових методів з управління військами.

Перехід від строго багато ієрархічної системи управління до системи управління мережевого типу, яка повинна уявляти собою розгалужену структуру взаємопов'язаних її елементів (відповідних пунктів управління, джерел інформації, різних ударних комплексів та систем), які віртуально можуть організовуватись у різні структури відповідних рівнів управління (тактичного та оперативного рівня), в залежності від потреби формування необхідного МУ для виконання визначеного завдання, забезпечить: високу її адаптацію (оперативність) до зміни структур і функціональних задач ЗС України при їх розвитку або застосуванні різних міжви-

дових угруповань військ під час бойових бій, що значно підвищить стійкість оперативності і безперервність управління ними; зменшення загального терміну на постановку і виконання завдань підлеглими за рахунок значного зменшення рівнів управління даної системи, що значно підвищить загальну ефективність управління частинами і підрозділами МУ військ.

Створення ЄАСУ ЗС, основу якої будуть складати ІАСУ міжвидових угруповань, які відповідатимуть вимогам щодо ведення сучасних війн стосовно автоматизації процесу управління військами та бойовими засобами в частині: формування і використання органами управління усіх можливостей єдиного інформаційного середовища; своєчасного представлення об'єктивної обстановки в зоні ведення бойових дій та контролю і аналізу динаміки її зміни; підвищення обґрунтованості прийняття рішень на застосування військ та планування їх бойових дій; скорочення часу на збір, обробку, аналіз та доведення оперативної інформації і розробку бойових документів, забезпечить не тільки підвищення оперативності управління військами МУ за рахунок скорочення загального часу виконання відповідних циклів управління військами та їх бойовими засобами але і забезпечить виконання вимог щодо безперервності, стійкості та прихованості управління .

Застосування багатофункціональних КЗА з управління військами і їх бойовими засобами (в основі яких буде покладено модульний принцип їх створення та максимальна взаємозамінність) надасть можливість здійснити синхронізацію дій різнорідних частин і підрозділів міжвидових угруповань, а також бойових груп та їх вогневих засобів з одного пункту управління за єдиним задумом командування в реальному масштабі часу, що значно скоротить час на виконання ними різних завдань в умовах швидкої зміни оперативної обстановки.

Виконання завдання здійснення інтелектуалізації процесу функціонування КЗА забезпечить оперативне проведення відповідних аналітичних розрахунків та розробку способів дій для усіх сил і засобів міжвидових угруповань, а також моделювання можливих сценаріїв розвитку бойових дій, з метою своєчасного, бажано близького до реального масштабу часу, автоматизованого корегування сформованих способів дій та забезпечення їх розробки для вирішення завдань, які раптово виникають у ході ведення бойових дій, що значно підвищить оперативність та безперервність управління підпорядкованими військами та бойовими засобами.

Вдосконалення та використання командирами (органами управління) нових методів з управління військами особливо при плануванні бойових дій

(на що витрачається найбільше часу з всього терміну циклу управління ними) і в першу чергу на етапі з'ясування задачі та оцінці обстановки повинно забезпечити потрібну оперативність при прийнятті рішення на застосування військ при веденні сучасних війн в умовах недостатнього часу, що мається на прийняття рішення по застосуванню військ.

В цьому напрямі можливо застосування командирами комплексного підходу до оцінці обстановки, коли спочатку завчасно можливо застосувати метод оцінки за її елементами (здійснити колективну оцінку обстановки за її елементами) до отримання бойової задачі, а потім при її надходженні використати метод оцінки обстановки за елементами замислу, що значно скоротить загальний час на планування бойових дій підпорядкованих частин і підрозділів міжвидових угруповань військ.

Проведення досліджень за вказаними напрямками вдосконалення процесу управління МУ ЗС України повинно забезпечити виконання вимог щодо управління частинами (підрозділами) та бойовими засобами при їх застосуванні в сучасних війнах.

ВИСНОВОК

З метою вдосконалення процесу управління військами та бойовими засобами при застосуванні міжвидових угруповань ЗС України в сучасних (майбутніх) конфліктах необхідно здійснити перехід до організації системи управління побудованою за мережевим принципом, в основі якої повинна використовуватись інтегрована автоматизована система управління міжвидовими угрупованнями, яка утворюється з багатофункціональних КЗА, інтелектуалізація функціонування яких одночасно з застосуванням нових підходів органів управління до застосування комбінованих методів з управління частинами (підрозділами) та бойовими групами міжвидових угруповань військ, що забезпечить

досягнення над противником суттєвої інформаційної переваги.

Список літератури

1. Раскин А.В. Сетецентрическая война-война информационной цивилизации / А.В. Раскин, В.С. Пеляк // *Зарубежное военное обозрение*. – 2008. – № 4. – С. 73-80.
2. Янов О. Сухопутные войска США: основные направления строительства / О. Янов // *Зарубежное военное обозрение*, 2007. – Вып. №7. – С. 21-27.
3. Демидов Б.А. Элементы методологии обоснования направлений развития и формирования облика перспективной системы вооружения вида вооруженных сил государства / Б.А. Демидов, А.Ф. Величко, О.А. Хмелевская // *Системы управления, навигации та зв'язку*. – К: ДП ЦНДІ НіУ, 2010. – Вып. 3(15). – С. 187-194.
4. Антонов В.М. Комп'ютерні мережі військового призначення / В.М. Антонов, О.Ю. Пермяков. – К.: МК-Прес, 2005. – 314 с.
5. Кондратьев А. Реализация концепции «сетецентрическая война» в ВВС США. // *Зарубежное военное обозрение*, 2009. – № 5. – С. 44-49.
6. Корчагин С. Зарубежные концепции ведения нетрадиционных боевых действий в локальных конфликтах / С. Корчагин // *Зарубежное военное обозрение*. – 2007. – №8, 3-7.
7. Странников А.М. Информационная борьба у военных конфликтах другой половины XX столетия / А.М. Странников. – К.: Альтерпрес, 2006. – 191 с.
8. Ляпин В.Р. О построении комплексов средств автоматизации в АСУ войсками (силами) для ведения сетецентрических действий / В.Р.Ляпин, В.Н. Зимин, В.В. Барвиненко // *Военная мысль*. – 2011. – № 11. – С. 54-61.
9. Паршин С.А. Современные тенденции в теории и практике совершенствования оперативного управления вооруженными силами США / С.А. Паршин, Ю.Е. Горбачев, Ю.А. Кожанов. – М.: Едиториал УРСС, 2009. – 80 с.

Надійшла до редколегії 30.07.2013

Рецензент: д-р техн. наук, проф. Б.О. Демідов, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

НЕОБХОДИМОСТЬ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОЦЕССА УПРАВЛЕНИЯ ВОЙСКАМИ ПРИ ИХ ПРИМЕНЕНИИ В СОВРЕМЕННЫХ ВОЙНАХ

Ю.Ф. Кучеренко

В статье дается анализ изменения характера и черт ведения современных войн и их влияние на процесс управления войсками, которые представляют собой межвидовые группировки и должны выполнять свои задания при их применении в сетецентрических войнах.

Ключевые слова: войска, совершенствование, сетецентрическая война, оперативность, процесс, управление.

IT IS NECESSITY OF DEVELOPMENT PROCESS THE CONTROL TROOPS IN THEIR EMPLOYMENT IN THE MODERN WAR

J.F. Kucherenko

The article gives the analysis change character and outline modern war and its influence of the process the control troops which to execute their task in theirs employment in the network-centric wars.

Keywords: troops, development, network-centric wars, active, process, control.